

Lukács Ágnes Igazolványképe Az Érettségi Évéből

Ez egy igazolványkép rólam 1939-ből, az érettségim évéből.

A Mária Terézia Gimnáziumban kezdtem a középiskolát, ott volt közel, a Vörösmarty utca sarkán. Úgy alakult, hogy pont az én évfolyamom elég népes volt. Én 1920-ban születtem, akkor több gyerek született, úgyhogy a Mária Teréziában három párhuzamos osztály nyílt. Én a c-be kerültem, de még az első tanév elején kiderült, hogy valami órarendi probléma miatt nem tudták jól beosztani a protestáns hitoktatók óráit, ezért a protestáns vallású gyerekeket a mi osztályunkból kivették, és áttették az a-ba meg a b-be, úgyhogy a c-ben csak katolikusok meg zsidók maradtak. A mi osztályunkban volt a legtöbb zsidó ebből kifolyólag. De aztán nem frocliztak ott különösebben minket.

Ebben az iskolában bevezették a gyorsírást is mint tantárgyat, amit Krúdy Mária, Krúdy Gyula lánya tanított. Én nagyon szerettem a gyorsírást, versenyeken is indultam.

Nem a Mária Teréziában érettségiztem, mert onnan kirúgtak hatodikban. Azért rúgtak ki, mert nevettem, és nem is akármikor. Úgy kezdődött, és úgy végződött a tanítási nap, hogy az osztály fölállt, és összetett kézzel elmondtunk egy imát. A reggeli ima így kezdődött: "Mindenható nagy Isten, ki iránt...", a déli meg úgy kezdődött, hogy "Hálával emeljük fel szívünket Tehozzád, Úristen...". De egy szép napon (nem tudom, milyen alapon) a minisztériumból jött egy ukáz, és egy

új imaszöveget vezettek be. Ezt az új imaszöveget az osztályfőnöki órán egy koca (a tanárjelölteket hívták "kocának") írta fel a táblára, és miközben írta, csinált valami helyesírási hibát, és én összevettem a barátnőmmel, aki a szomszéd padsorban ült. Az osztályfőnök pont akkor nézett föl, és látta, hogy nevetek.

Ez a hét közepén volt, és megmondták, hogy ezt hétfőig meg kell tanulni, mert akkor már ezeket az új szövegeket fogjuk imádkozni. És mindjárt másnap bejött az osztályfőnök, és azt mondta: "Lukács, mondja el a reggeli imát!" Elmondtam, tudtam. "Most mondja el a délit!" -- elkezdtem mondani, de belesültem, hát azt nem is kellett még tudni. "Tudtam, hogy nem fogja tudni, mert maga nevetett, amikor az imát fölírtuk a táblára."

Le voltam híva az igazgatóhoz is, aki mindenféle gyanús dolgokat kérdezett: hogy járok-e kirándulni, és kikkel, milyen emberekkel... Arra vonatkoztak ezek a kérdések, hogy vannak-e kommunista kapcsolataink. Én nagyon jó tanuló voltam: csupa egyes -- akkor az volt a legjobb osztályzat --, de ebben az évben (ez 1935-ben vagy 1936-ban volt) magaviseletből és magyarból kettést kaptam. Magaviseletből azért, amit elmeséltem, magyarból azért, mert akinek nevetséges a vallás, az nem lehet jó magyar ember -- ezt is az igazgató mondta. És akkor ezekért kicsaptak az iskolából.

A szüleim nyilván nem voltak jobboldaliak, de hát ők nem vettek részt a munkásmozgalomban. Én meg mindig vágytam rá, hogy ezt szeretném csinálni. Ebben nem a szüleim baráti köre volt meghatározó, hanem az én baráti köröm, ami már a középiskolás évek alatt alakulgatott; voltak már akkor is olyan kapcsolataim, amik bal felé irányítottak. 1939-ben érettségiztem, és elég sok minden történt akkoriban, akkor volt a spanyol polgárháború is többek között. De nem nagyon beszélgettünk mi az iskolában politikai eseményekről, meg otthon sem, inkább kirándulni jártam ilyen baloldali emberekkel.

Elég automatikusan kerültem ilyen társaságba. Ha az ember zsidó volt, nyilvánvalóan inkább a baloldalhoz vonzódott, mint a jobbhoz, amelyik antiszemita volt. Aztán a baráti kapcsolatok folytán ez tovább erősödött. Már az iskolában is -- a Mária Teréziára gondolok most elsősorban -- akadt, akivel ilyen kérdésekről lehetett beszélgetni. A zsidó gyerekek között egyébként sok nagyon jó módú volt, természetesen ők nem voltak baloldaliak.

Szóval kirúgtak a Mária Teréziából, de ez aztán nagyon szerencsésen alakult, mert pont akkor jelentek meg plakátok az Andrássy úton, hogy megnyílik az olasz gimnázium -- méghozzá egész közel, az Andrássy út 122-ben, és mi akkor már az Aréna út 122-ben laktunk. Oda minden további nélkül fölvettek. Nyilván elég magas tandíj volt, de ebbe én akkoriban nem voltam túlzottan beavatva. Így aztán az olasz iskolában folytathattam a tanulmányaimat. Egy negatív oldala volt a dolognak: a frissen megnyílt iskolában a legfelső osztály a hatodik volt, így a hatodikat kétszer jártam. De legalább jobban megtanultam olaszul, mert ott persze mindent olaszul tanultunk, és én úgy mentem oda, hogy semennyit se tudtam olaszul.

Három évig jártam oda, és ez egy csodálatos dolog volt -- hát Dantét olvastunk! Hatodikban az "Infernó"-t, a Pokolt, hetedikben a "Purgatorió"-t és nyolcadikban a "Paradisó"-t. Dante nagyon ravasz ember volt, mert mind a három műve harminchárom énekből áll -- és hány hétből áll egy tanév? Harminchárom hétből. Minden héten egy énekkel tovább mentünk, és így érettségiig sikerült Dantét elolvasni. Pont akkor jelent meg a Babits fordítás, azt megvettük, és mindig

elvittem a Dante-órákra a Babitsot is.

Az egész osztályban tizenöten voltunk, és ebből talán négy-öt olasz vagy félig olasz gyerek volt. Ez vegyes osztály volt, szemben a Mária Teréziával, ami lányiskola volt. Nagy barátságok szövődtek itt, az olasz iskolában, de aztán az élet közbeszólt, mint sok mindenben -- akikkel együtt jártam, együtt érettségiztem, egyikkel sincs kapcsolatom, azt se tudom, élnek-e vagy halnak-e. Illetve egyről tudom, hogy meghalt. 1939-ben érettségiztem.